

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Y Cyfnod Sylfaen

Mae gallu'r rhan fwyaf o'r dysgwyr i alw i gof ac ymateb i gredoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol sylfaenol yn datblygu'n dda ar ddechrau'r Cyfnod Sylfaen. Erbyn brig y Cyfnod Sylfaen mae'r rhan fwyaf yn gallu siarad am eu gwaith ac awgrymu mewn termau syml pam bod rhai agweddau ar grefydd yn bwysig i rai pobl – e.e. wrth ymdrin â'r thema 'Pen Blwydd Iesu Grist.' Erbyn brig y Cyfnod Sylfaen mae ychydig o'r dysgwyr yn llwyddo i ddisgrifio rhai o'r credoau, dysgeidiaethau a'r arferion crefyddol – e.e. Iesu Grist yn arhrog i'r byd.

Mae'r rhan fwyaf o ddysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn gallu mynegi ymatebion personol gan siarad am eu teimladau a'u profiadau eu hunain – e.e. wrth ymdrin â'r thema 'Edrych ar ôl ein Byd.' Erbyn brig y Cyfnod Sylfaen mae llawer o'r dysgwyr yn gofyn cwestiynau am agweddau ar grefydd – e.e. 'holi' cymeriadau o hanes y Nadolig Cyntaf, ac yn llwyddo i awgrymu rhai atebion syml yn ogystal. Mae'r mwyafrif o'r dysgwyr hefyd yn barod i gynnig eu barn wrth drafod 'cwestiynau mawr' megis 'Ydy Iesu Grist yn mwynhau ei barti pen blwydd?' ac 'Ydw i'n diolch digon?' Datblygir gallu'r rhan fwyaf o'r dysgwyr i ddefnyddio geirfa grefyddol syml ond addas ar draws y Cyfnod Sylfaen.

Cyfnod Allweddol Dau

Yng ngwaelod CA2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn gallu galw i gof a chyfathrebu'n syml rai o'r credoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol yr ymchwiliir iddynt – e.e. wrth ymchwilio i'r 'cwestiwn mawr' 'Pam bod bwyd mor bwysig i gredinwyr?' Mae'r mwyafrif ohonynt yn gallu disgrifio sut mae'r agwedd sydd o dan sylw yn gallu effeithio ar fywyd credinwyr o wahanol grefyddau. Mae ychydig o'r dysgwyr yn gallu nodi'r hyn sy'n debyg ac yn wahanol rhwng y crefyddau.

Yng ngwaelod CA2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn gallu gofyn cwestiynau am eu profiadau eu hunain ac awgrymu rhai atebion posibl - e.e. wrth ymdrin â'r thema 'Beth sy'n creu hapusrwydd?' Mae llawer o'r dysgwyr yn llwyddo i drafod y cwestiwn / cwestiynau hyn gan gyflwyno gwahanol syniadau.

Yng ngwaelod CA2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn gallu siarad am eu teimladau, eu gweithrediadau a'u barnau eu hunain. Mae'r mwyafrif ohonynt yn gallu disgrifio eu barnau a'u teimladau gan gynnig sylwadau am safbwyntiau eraill. Mae ychydig o'r dysgwyr yn dechrau esbonio sut mae eu teimladau a'u barnau yn wahanol i rai pobl eraill.

Yng ngwaelod CA2 datblygir gallu'r rhan fwyaf o'r dysgwyr i ddefnyddio geirfa grefyddol addas ac mae llawer ohonynt yn cydnabod bod ystyr i symbolau crefyddol.

Erbyn brig CA2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn gallu disgrifio rhai o'r credoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol yr ymchwiliir iddynt – e.e. wrth ymdrin â'r cwestiwn "Sut a pham bod credinwyr yn gofalu am eraill?" Mae llawer ohonynt yn gallu esbonio pam bod credinwyr yn credu ac yn gweithredu fel y gwnânt gan llwyddo i roi enghreifftiau penodol i ategu hyn. Mae'r mwyafrif o'r dysgwyr yn gallu nodi'r hyn sy'n debyg ac sy'n wahanol rhwng gwahanol grefyddau. Mae ychydig o'r dysgwyr yn llwyddo i wneud cysylltiadau rhwng gwahanol grefyddau.

Erbyn brig CA2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn gallu trafod cwestiynau sy'n codi o'u profiadau eu hunain, y byd o'u cwmpas ac agweddau ar grefydd, gan gynnig eu barnau eu hunain - e.e. wrth ymdrin â'r ymholiad athronyddol "Sut mae bod yn dda?" Mae llawer o'r dysgwyr yn gallu trafod eu hymatebion ac ychydig ohonynt yn llwyddo i gyfiawnhau syniadau.

Erbyn brig CA2 mae'r rhan fwyaf o'r dysgwyr yn gallu disgrifio eu teimladau, eu gweithrediadau a'u barnau eu hunain ac yn gallu cynnig sylwadau syml ar safbwyntiau pobl eraill. Mae'r mwyafrif o'r dysgwyr yn llwyddo i esbonio sut mae eu barnau a'u teimladau yn wahanol i rai pobl eraill.

Erbyn brig CA2 datblygir gallu'r rhan fwyaf o'r dysgwyr i ddefnyddio ystod o eirfa grefyddol addas ac i adnabod rhai symbolau crefyddol.

Materion i gael sylw

Safonau cyflawniad dysgwyr yr haen uwch drwy'r ysgol yn fesuradwy yn erbyn gofynion y deilliannau / lefelau uwch.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfodddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	-------------	--

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciaol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Mae athrawon y Cyfnod Sylfaen yn gyfarwydd â'r Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol. Maent wedi adnabod y sgiliau penodol sy'n ymwneud â Phobl, Credoau a Chwestiynau drwy'r meysydd Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd a Datblygiad Personol a Chymdeithasol, Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol. Maent yn deall y dylai'r dysgwyr gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau drwy ganolbwyntio ar yr ystod canlynol : mewnwelediad i grefydd, pobl grefyddol ac agweddau crefyddol; archwilio dylanwad crefydd ar fywydau pob a'i allu i roi arweiniad; gofyn cwestiynau; ymchwilio a mynegi ystyr drwy arwyddion a symbolau; mynegi ymatebion personol; archwilio cyfrifoldebau; archwilio cwestiynau mwy cymhleth.

Yn yr un modd mae athrawon CA2 yn gyfarwydd â'r Fframwaith Cenedlaethol ar gyfer cyflwyno Addysg Grefyddol i ddysgwyr. Maent yn ymwybodol y dylai'r dysgwyr gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o Gristnogaeth a'r prif grefyddau trwy ryngberthynas tri sgil craidd y pwnc sef 'Ymddrin â'r Cwestiynau Sylfaenol,' 'Archwilio Credoau, Dysgeidiaethau ac Arferion Crefyddol' a 'Mynegi Ymatebion Personol.' Maent yn deall yn ogystal y dylai'r dysgwyr gael cyfleoedd i ddatblygu eu sgiliau drwy ganolbwyntio ar yr ystod canlynol : 'Y byd,' 'Profiad dynol,' a 'Chwilio am ystyr.'

Mae'r dysgwyr i gyd yn derbyn gwrs Adysg Grefyddol yn wythnosol, yn unol â'r gofynion statudol.

Dilynodd cydlynedd Dyniaethau'r ysgol hyfforddiant HADA eleni (2012/2013.) Cafodd fudd mawr o'r 5 diwrnod o greu cymuned ddysgu broffesiynol yn y maes Dyniaethau gydag Addysg Grefyddol yn rhan annatod o'r hyfforddiant. Rhaeadrodd wybodaeth mewn cyfarfodydd staff dilynol.

Mae gweithgareddau ffocws ar draws y Cyfnod Sylfaen wedi'u cynllunio'n fwriadus ac yn fanwl – e.e. themâu 'Pen Blwydd Iesu Grist,' 'Priodas' a 'Dweud Diolch.' Erbyn brig y Cyfnod Sylfaen caiff y dysgwyr eu hunain gyfleoedd i 'gynllunio' gweithgareddau i gyfoethogi'r ardaloedd dysgu sy'n cyd-blethu ac yn atyfnethu'r tasgau ffocws.

Yn yr un modd mae cynlluniau CA2 yn fanwl ac yn fwriadus ac yn sicrhau trefn a dilyniant. Mae rhoi sylw i Gwestiynau Mawr wedi bod yn gyfrwng i sicrhau datblygiad yn sgiliau ymholi y dysgwyr.

Mabwysiadwyd 'Asesu ar Gyfer Dysgu' fel arf i godi safonau yn yr ysgol. Dyma gnewyllyn ein system hunan arfarnu pan edrychir ar waith dysgwyr ac mewn arsylladau dosbarth. O'r herwydd mae'r athrawon i gyd yn ymwybodol o'r elfennau hanfodol sy'n cyfrannu at addysgu a dysgu effeithiol. Dyma'r hyn yr edrychir amdano felly wrth arsyllu gwrs neu dasg Addysg Grefyddol yn y dosbarthiadau ac yr edrychir am dystiolaeth ohono yn llyfrau'r dysgwyr wrth fonitro eu gwaith :

- meini prawf dysgu
- cwestiynu
- rhoi ac ymateb i adborth
- asesu / hunan asesu / asesu cyfoedion
- defnyddio'r wybodaeth a ddaw o asesu er mwyn symud y dysgwyr yn eu blaenau.

Defnyddir dulliau 'Medrau Meddwl' fel camau i ysbrydoli'r dysgwyr wrth iddynt ymddrin â chwestiwn mawr neu bwnc penodol o fewn Addysg Grefyddol. Cynlluniwyd y rhain yn ofalus i sicrhau amrywiaeth a dilyniant ac er mwyn osgoi ail adrodd yr un dull yn ormodol.

Mae'r ysgol yn defnyddio system dracio cynnydd 'Incerts' ar gyfer pob disgybl. Mae hwn yn galluogi'r athrawon i frwr golwg ar gyraeddiadau'r dysgwyr wyneb yn wyneb â gofynion y deilliannau / y lefelau. Wrth reswm mae Addysg Grefyddol yn rhan o'r un system dracio.

Defnyddir amrediad eang o ddeunyddiau i gyfoethogi'r themâu a astudir: llyfrau stori, llyfrau gwybodaeth, llyfrau mawr, arteffactau, adnoddau TGCh, ymweliadau ag addoldai, ymwelwyr yn dod i'r ysgol a.y.y.b.

Materion i gael sylw

Sicrhau fod y tasgau a ddarperir gogyfer â dysgwyr yr haen uwch drwy'r ysgol yn taro llinynnau pendant o fewn gofynion y deilliannau / lefelau uwch.

Parhau i sicrhau fod y meini prawf llwyddiant a osodir yn rhai cydnaws â gofynion y Fframwaith Addysg Grefyddol.

Ystyried 'symleiddio' ieithwedd' lefelau Addysg Grefyddol i ddysgwyr CA2 fel y gallant hwy hunan asesu eu gwaith eu hunain/ asesu cyfoedion yng ngoleuni'r lefelrwydd yma.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	------------	--

Addoli ar y Cyd

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?

Ydy ✓

Nac ydy

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010), 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Rydym yn darparu gweithred ddyddiol o addoli ar y cyd ar gyfer yr holl ddysgwyr, yn unol â'r gofyniad statudol. Mae darpariaeth yn bodoli i ddysgwyr gael eu neilltuo o weithredoedd addoli ar y cyd, ar gais rhieni.

Cynhelir yr addoliad ar y cyd ar lefel dosbarth, cyfnod allweddol neu ysgol gyfan. Rydym yn anelu at i'r dysgwyr deimlo fod ein cyfnodau o addoli ar y cyd yn amseroedd 'arbennig' sydd ar wahân i weithgareddau arferol y dosbarth neu'r ysgol. Gwneir hyn drwy agor Beibl / goleuo cannwyll/ tywyllu'r ystafell...

Mae'r mwyafrif llethol o'n gweithredoedd addoli ar y cyd yn gyfan gwbl neu'n bennaf o natur Gristnogol.

Yn ystod yr addoliad ar y cyd bydd y dysgwyr yn cael cyfle i wneud un neu sawl un o'r canlynol :

- Myfyrio - trwy wrando a gwyllo.
- Ymateb – nid adegau i fod yn oddefol mo'n cyfnodau o addoli ar cyd.
- Darllen.
- Chwarae rôl
- Gweddio - yn dawel / o'r frest / Gweddi'r Arglwydd.
- Canu - emynau.

Teimlwn fod addoli ar y cyd yn gwneud cyfraniad pwysig at ddablygiad personol, ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwyllannol y dyswyr.

Manteisir ar gyfleoedd i ddatblygu agweddau ar AbaCh, Dinasyddiaeth Fyd Eang a'r Cwricwlwm Cymreig yn ystod ein cyfnodau o addoli ar y cyd.

Byddwn yn croesawu unigolion o fudiadau crefyddol i'r ysgol i gynnal gwasanaethau - e.e. Nia o Goleg y Bala. Yn ogystal bydd y dysgwyr yn cynnal gwasanaethau arbennig mewn addoldai yn y gymuned - gwasanaethau Diolchgarwch ac Ewyllys Da.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Adolygu'r cynllun addoli ar y cyd a luniwyd er mwyn sicrhau amrywiaeth a chydlynedd yn y gweithgareddau.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	------------	--

Llofnod: Rhys M Glyn (Pennaeth)

Dyddiad: 01 / 07 / 13